Calypso, cabaret van de negerslaven

ORANJESTAD — Wie denkt aan calypso, denkt niet meteen aan negerslaven en plantages. Toch is het daar, waar de calypso vandaan komt.

Het begon allemaal op Trinidad, waar in de 18^{e} eeuw het carnavalsfeest uitsluitend gevierd werd door de blanke elite en de negers op het land protestliederen zongen. Zoals de negerslaven in het zuiden van Amerika hun blues zongen tijdens het katoenplukken, zo hadden de slaven op Trinidad hun calypso-ballads. Het waren liedjes waarin ze elkaar hun gedachten over het leven van alledag toezongen. De samenzang werd geleid door één persoon, die later de 'calypsonian' werd genoemd. Deze vertelde in zijn liederen wat er allemaal gebeurd was, en hoe de slaven daarover dachten. Soms werden de liederen gezongen ter amusering van de meesters (de plantage-eigenaren). Vaak echter waren de teksten spottend, maar dat konden hun meesters toch niet verstaan. Calypso was een soort muziek van het verzet. Negerslaven die in groepen werkten probeerden andere groepen muzikaal de loef af te steken. In geïmproviseerde liedjes met harde teksten, werd de eigen groep de hemel in geprezen en werd de andere de grond ingeboord. Het was eigenlijk een vorm van cabaret, alsook een vorm van sociale controle. Een tekstregel van zo'n calypsolied zou bijvoorbeeld kunnen zijn: "He, mister, heb je je ogen in je zak zitten? Heb je niet gezien dat je vrouw gisteren met de buurman liep te smoezen?" Voor de instrumentale begeleiding maakten de slaven gebruik van alles wat maar voorhanden was: tinnen lepels, raspen, flessen, houten kommen, olievaten....

De hedendaagse calypso is een combinatie van Afrikaanse, Indiase, Chinese en Moslim ritmes. De Afrikaanse origine voert nog steeds de boventoon, maar de komst van de Moslims en Indiase immigranten in Trinidad in de tweede helft van de 19^{e} eeuw is eveneens van invloed geweest op de muziek. Het competitie-element van de calypso is altijd gebleven. Ook vandaag de dag leveren muziekbands elk jaar weer een verwoed gevecht om wie van hen tijdens het carnaval de show zal stelen. En de artiesten dragen namen die ook boksers of filmhelden niet zouden misstaan: Mighty Talent, Mighty Rusty, Black Diamond, Mighty Whitey, Dr. Hook, Mighty Hippy, Mighty Jaoul, The Baron. Nog steeds zijn de teksten van de calypsonians maatschappijkritisch en vertegenwoordigen de mening van het volk. Maar vaak gaan de teksten ook over de 'alledaagse' onderwerpen als liefde, onderdrukking, hebzucht en dergelijke. De boodschap wordt meestal op een humoristische manier gebracht, en vaak op het moment van uitvoering bedacht. Er wordt ook vaak erg vrij over seks gezongen wat resulteerde in een poging van de Trinidadaanse autoriteiten in het jaar 1930 om de calypso te verbieden.

De naam calypso komt vermoedelijk van het 'kaiso', een verbastering van 'kaito', dat 'bravo' betekent.